

УДК 378.046.4:614.253.5-057.86

З. П. Шарлович,
кандидат педагогічних наук
(КВНЗ "Житомирський інститут медсестринства")
medcallzt@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8115-9838

ПОШУК ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МОЛОДШИХ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

В статті акцентується увага на післядипломній підготовці молодших медичних спеціалістів з медичною освітою та необхідності пошуку шляхів розвитку їх професійної майстерності. Частково висвітлено проаналізовану автором нормативну і законодавчу базу досліджуваної проблеми післядипломної медичної освіти та опрацьованої науково-методичної літератури з метою обґрунтування теоретичних та методичних засад розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів в системі післядипломної освіти. Виявлено суперечності післядипломної медичної освіти, які спонукають до їх дослідження з метою розв'язання.

Ключові слова: професійна майстерність, молодші медичні спеціалісти з медичною освітою, нормативні документи, післядипломна підготовка, безперервна освіта впродовж життя, суперечності післядипломної медичної освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні тенденції розвитку і становлення професійної освіти потребують постійних гнучких змін, що базуються на інтенсивному розвитку сучасних перетворень в суспільстві [1] та вимагають фахівців такого рівня, що відповідали б потребам ринку як педагогічних, так і медичних послуг, а звідси і виникає необхідність у підвищенні вимог до виробничих функцій спеціаліста, про що йдеться в Концепції розвитку охорони здоров'я населення України [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання реформування, розвитку фахової та післядипломної освіти в Україні з пошуком наукового підґрунтя стали предметом дослідження багатьох науковців.

Тенденції розвитку неперервної освіти в зарубіжних країнах на порівняльно-педагогічних засадах досліджували Ю. Лавриш, З. Малькова, І. Паламаренко, Л. Пуховська, Ю. Романовський.

Теорія становлення і розвитку неперервної професійної освіти лягла в основу праць С. Вершловського, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, В. Єлагіної, В. Іщенко, С. Коваленко, Н. Нічкала, О. Огієнка, Л. Сігаєвої, С. Сисоевої, В. Ястребової.

Акцент на аксіологічний підхід у професійній освіті ставили І. Дубровіна, А. Пачина, О. Савонько.

В своїх працях, на основі проведених досліджень, відображали особливості освіти дорослих О. Антонова, Л. Барановська, К. Везетіу, С. Вершловський, О. Дубасенюк, А. Кукуєв, Л. Лук'янова, Н. Пазюра.

До організації андрагогіко-професійної педагогіки долучалися О. Антонова, Н. Кузьміна, А. Маркова, В. Маслов, С. Сисоева, В. Семиченко, Н. Яковець та ін.

Аналіз розвитку та пошук шляхів модернізації вищої медичної освіти, підвищення якості професійної підготовки, виховання, етики та деонтології медичних працівників здійснювали І. Булах, Ю. Віленський, О. Гуменюк, Ю. Лавриш, Т. Лебединець, П. Назар, О. Снісар, М. Шегедин.

Предметом дослідження О. Андрійчук, В. Бабліч, І. Булах, О.Кривонос, М. Лісового, А. Мельник, В. Мілерян, Ю. Поляченко, М.Філоненко стали пошук шляхів вдосконалення фахової підготовки майбутніх лікарів у ВМНЗ.

Педагогічні засади професійної підготовки майбутніх медичних сестер досліджували О. Горай, В. Коваленко, О. Коваленко, В. Копетчук, Т. Кудрявцева, О. Маркович, І. Махновська, І. Недоводєєва, С. Поплавська, І. Радзівська, І. Слюсарєвата, З. Шарлович, Н. Шигонська.

Професійну майстерність спеціаліста досліджували О. Барбіна, Г. Голубєв, І. Зязюн, Е. Климов, Н. Кузьміна, К. Платонов.

Окреслення невирішених раніше частин загальної проблеми. Молодші спеціалісти з медичною освітою повинні володіти педагогічною майстерністю, вміти застосувати свої як фахові, так і педагогічні знання, уміння та навички, щоб впроваджувати їх під час надання кваліфікованої допомоги, здійснення спостереження та догляду за пацієнтами, проведення профілактичної та санітарно-освітньої діяльності серед населення.

Не дивлячись на те, що до проблеми безперервної медичної освіти підвищився інтерес, однак на сьогодні вона залишається недостатньо дослідженою, а з огляду на сучасні євроінтеграційні процеси, потребує особливої уваги до вдосконалення професійної підготовки спеціалістів медицини середньої ланки з акцентом на професійну майстерність.

На жаль, у післядипломній медичній освіті існує декілька *суперечностей*, які вимагають вивчення причин, детального аналізу чинників, що їх спричиняють, а саме:

- часткова розбіжність в підготовці медичних фахівців середньої ланки в Україні із європейськими стандартами медсестринства та необхідність приведення системи освіти до єдиної світової практики з урахуванням кращих наукових традицій;
- протиріччя між потребою післядипломного навчання молодших спеціалістів з медичною освітою педагогами, що мають як медичну, так і педагогічну освіту та непоодинокую відсутністю фахової педагогічної освіти викладачів клінічних дисциплін;
- наявність запиту населення на отримання висококваліфікованої допомоги і не усвідомлення фахівцями провідної ролі післядипломної підготовки в системі неперервної освіти та навчання впродовж життя в збереженні, накопиченні та поновленні знань з урахуванням стрімкого розвитку практичної охорони здоров'я;
- необхідність діяльності молодших спеціалістів з медичною освітою на основі компетентного підходу та нерозробленість теоретичних і методичних засад педагогічних умов розвитку їх професійної майстерності в процесі післядипломної підготовки на принципах індивідуально-орієнтованого навчання.

Актуальність проблеми, об'єктивна потреба забезпечення медичної галузі фахівцями із числа молодших спеціалістів з медичною освітою, здатних впродовж професійної діяльності повноцінно конкурувати на ринку праці з надання якісних медичних послуг, відсутність науково-обґрунтованих педагогічних умов, недостатня теоретична і практична розробленість сприяли вибору **мети нашого дослідження**, яка полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних та методичних засад розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів в системі післядипломної освіти.

Мета дослідження обумовлює **дослідницькі завдання**: охарактеризувати місце і роль післядипломної освіти як складової безперервної освіти дорослих України, уточнити базові поняття дослідження та визначити поняття "професійна майстерність молодших медичних спеціалістів в системі післядипломної освіти"; дослідити процес становлення системи післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів в сучасних концептуальних умовах розвитку освіти впродовж життя; проаналізувати тенденції післядипломної освіти у вітчизняній та зарубіжній медичній теорії та практичній діяльності вищих медичних навчальних закладів щодо підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів; теоретично обґрунтувати андрагогічну модель розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів в системі післядипломної освіти; визначити структуру, критерії, рівні ефективності розвитку професійної майстерності слухачів курсів підвищення кваліфікації та їх готовність до фахової діяльності в медичній галузі; створити комплекс навчально-методичного забезпечення навчального процесу, як ґрунтовної складової навчального процесу з метою досягнення, що сприятиме розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів в системі післядипломної освіти; розробити концепцію розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів та запропонувати комплексну оптимізацію навчального процесу післядипломної підготовки у ВМНЗ. З метою реалізації авторської моделі, розробити і впровадити в навчальний процес післядипломної освіти андрагогічну технологію підвищення кваліфікації молодших медичних спеціалістів та експериментально перевірити ефективність розвитку їх професійної майстерності.

Метою статті є аналіз проблеми післядипломної підготовки молодших медичних спеціалістів та пошук шляхів їх професійної майстерності.

Виклад основного матеріалу. Одним із концептуальних положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. є поліпшення якості освіти дорослих, яка здійснюється в закладах післядипломної освіти, структурних підрозділів ВНЗ, на базі яких здійснюється перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників через впровадження безперервної освіти як тісного ланцюга поступового накопичення знань, умінь і навичок, що формується в процесі загальноосвітньої, професійної та післядипломної освіти впродовж життя [3].

В статті 60 Закону України "Про вищу освіту" визначено, що післядипломна освіта – "це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду" [1].

Наказом МОЗ № 198 від 7.09.1993 р., зареєстрованого в Мінюсті України 31.12.1993 р. за № з0206-93 "Про постійно діючі курси підвищення кваліфікації та перепідготовки молодших медичних і фармацевтичних спеціалістів", затверджено Положення про перелік циклів спеціалізації та удосконалення молодших медичних і фармацевтичних кадрів. Цим положенням визначено найменування циклів, контингент слухачів, форма проведення та тривалість навчання. Передбачено більше 150 циклів удосконалення професійної майстерності спеціалістів із числа середньої ланки, які займають посади фельдшерів, акушерок, медичних сестер, зубних лікарів, зубних гігієністів, лаборантів в клініках різних напрямків [4].

Навчання проводяться за різними формами. Так, існують цикли, де передбачено лише удосконалення. Молодші спеціалісти з медичною освітою незалежно від стажу чи наявності попередніх курсів проходять лише удосконалення, наприклад, фельдшери ФАП, амбулаторій; зубні техніки; зубні лікарі; акушерки жіночих консультацій; акушерки пологових будинків та відділень; акушерки ФАП, амбулаторій; медсестри терапевтичних, хірургічних, неврологічних відділень і кабінетів тощо.

Якщо Положенням для відповідного циклу передбачено проходження спеціалізації, то слухачі спочатку проходять спеціалізацію з тривалішим терміном навчання, а згодом – удосконалення.

Крім того, п. в) ст. 77. "Професійні права та пільги медичних і фармацевтичних працівників" розділу Х. "Медична та фармацевтична діяльність" Основ законодавства України про охорону здоров'я", що вступив в дію з дня опублікування 15.12.1992 р. регламентує, що "медичні і фармацевтичні працівники мають право на підвищення кваліфікації, перепідготовку не рідше одного разу на п'ять років у відповідних закладах та установах"; а в п. д) ст. 78. "Професійні обов'язки медичних і фармацевтичних працівників" підтверджено, що медичні і фармацевтичні працівники "зобов'язані постійно підвищувати рівень професійних знань та майстерності" [5].

Таким чином, курси підвищення кваліфікації не тільки дають право атестуватись медичним і фармацевтичним працівникам, але, в першу чергу, забезпечують їх право здійснювати практичну діяльність на умовах професійної майстерності, до якої спеціалісти повинні прагнути та опановувати за рахунок навчання впродовж життя.

Попит ринку освітніх та медичних послуг потребує фахівців високого ґатунку, які володіють професійною майстерністю, що вимагає впровадження теорії в практику, спрямовану на постійний системний накопичувальний розвиток особистості та удосконалення її професійної підготовки. Ось чому в теорії і методиці медичної освіти молодших медичних спеціалістів постає проблема пошуку шляхів на формування професійної майстерності, що передбачає високий рівень професійної діяльності фахівців визначеного профілю.

Пріоритетом розвитку медсестринства та медицини загалом є вдосконалення безперервної освіти, що забезпечить галузь фахівцями високого рівня підготовки на основі компетентнісного підходу [6], а також на основі соціального партнерства та тісної взаємодії між вищим навчальним закладом і закладом практичної охорони здоров'я як важливого компоненту інноваційного підходу до навчання [7: 41], що забезпечить зв'язок між теорією та практикою.

Відповідність сучасної освіти не тільки національним, але й світовим стандартам сприятиме удосконалення системи безперервної медичної освіти, що забезпечить ринок праці кваліфікованими спеціалістами [8], адже існують принципові розбіжності у підготовці молодших медичних спеціалістів України у порівнянні з іншими країнами [9: 199–200], що перешкоджає можливості впровадження професійної мобільності спеціаліста.

З метою ефективності надання якісних послуг населенню, молодші спеціалісти з медичною освітою повинні постійно працювати над собою, прагнути до як професійного, так і до особистісного зростання, що можливо забезпечити через післядипломну освіту як один із компонентів структури медичної освіти.

Державні стандарти освіти встановлюють вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та фахової підготовки в Україні. Вони є основою оцінки освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форм одержання освіти. Молодшим медичним і фармацевтичним спеціалістам, які закінчили цикли спеціалізації та удосконалення цих спеціалістів, видається свідоцтво, в якому є відповідний запис про навчання [9].

Однією із форм післядипломної медичної освіти є професійне навчання працівників, яке включає *спеціалізацію*, пройшовши яку, молодший медичний працівник з медичною освітою може здійснювати діяльність, що має специфічні особливості в межах обумовленої спеціальності (операційна медсестра, медсестра-анестезиста, медсестра фізіотерапевтичного відділення і кабінету, інструктор ЛФК, медсестра масажного кабінету тощо); *перепідготовку*, яка спрямована на забезпечення потреби спеціаліста, що має за плечима первинну професійну підготовку, пройти професійне навчання і оволодіти іншою професією; *підвищення кваліфікації*, що підвищує рівень готовності особи до виконання її професійних обов'язків та завдань та сприяє здатності виконувати додаткові завдання та обов'язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань; *стажування*, яке проводиться на робочому місці, що дозволить набути цінного досвіду і забезпечить виконання завдань та обов'язків певної професійної діяльності або галузі знань (медсестра рентгенологічного, ендоскопічного, функціонального відділення чи кабінету тощо [4].

Обов'язками слухачів курсів підвищення кваліфікації є додержання законодавства, моральних, етичних норм; систематичне і глибоке оволодіння знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищення загального культурного рівня.

Вимоги до фахівця медицини середньої ланки сьогодні спонукає до постійного пошуку професійного та особистісного вдосконалення, відданості своїй справі, прояву ініціативи, що сприятиме впровадженню сучасних технологій в практичну діяльність і забезпечить надання висококваліфікованих медичних

послуг в умовах підвищення стандартів якості життя та інтеграції в Європейський освітній та науковий простір.

Пошук шляхів, нових підходів та внесення кардинальних змін на всіх напрямках підготовки молодших спеціалістів з медичною освітою від дипломного до систематичного вдосконалення впродовж життя на засадах високого професіоналізму забезпечить на практиці спроможність застосування знань, умінь та навичок з метою ефективного виконання функцій і завдань.

Для досягнення очікуваного результату ефективності підготовки спеціаліста в системі післядипломної освіти, важливим є тісна взаємодія всіх учасників навчального процесу вищих медичних навчальних закладів, яка сприятиме багатогранному вихованню слухачів, формуванню кваліфікованими педагогами бездоганного володіння ними маніпуляційною технікою і повним теоретичним багажем знань, що забезпечить впровадження та реалізацію планів лікувального та медсестринського процесів з вирішення та задоволення потреб пацієнта.

Висновки. Формування впродовж життя професійного росту і підвищення кваліфікації стане запорукою успішної діяльності молодших медичних спеціалістів та призведе до їх професійної майстерності й конкурентоспроможності на ринку праці з надання медичних послуг.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в експериментальній перевірці висунутих гіпотез через розроблену модель розвитку професійної майстерності молодших медичних спеціалістів та за допомогою авторської технології впровадження її в практику післядипломної освіти вищих медичних навчальних закладів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. № 1556–VII [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4>.
2. Концепції розвитку галузі охорони здоров'я. Указ Президента України від 07.12.2000 р. № 1313/2000 [Електронний ресурс]. – 2000. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000>.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.
4. Наказ МОЗ №198 від 7.09.1993р. "Про постійно діючі курси підвищення кваліфікації та перепідготовки молодших медичних і фармацевтичних спеціалістів" [Електронний ресурс]. – 1993. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0206-93>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 15.12.1992 р. (згідно з Постановою Верховної Ради України від 19.11.1992р. № 2802–XI та із змінами і доповненнями, внесеними Декретом Кабінету Міністрів України від 31.12.1992р. № 23–92) [Електронний ресурс]. – 1992. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2802-12>.
6. Ласиця Т. С. Сучасні вимоги до вдосконалення післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів / Т. С. Ласиця // Сімейна медицина : [науково–практичний журнал для лікарів загальної практики (сімейних лікарів)]. – № 3 спецвипуск, 2010. – С. 5–6.
7. Гаража В. Використання сучасної техніки в навчальному процесі – шлях до підготовки висококваліфікованих фахівців / В. Гаража // Освіта. Технікуми, коледжі : [навчально–методичний журнал]. – № 3 (38), 2015. – С. 41–42.
8. Реформування медичної освіти й підготовка сімейних лікарів в Україні / [Лисенко Г. І., Ященко О. Б., Хіміон Л. В., Данилюк С. В.] // Сімейна медицина. – № 3, 2010. – С. 40–42.
9. Гордійчук С. В. Європейський та український досвід підготовки кадрів для медсестринства / С. В. Гордійчук, Леонченко Н. П. // Наукові записки. – Серія : Педагогіка. – № 4. – 2011. – С. 196–201.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu" vid 01.07.2014 r. № 1556-VII [The Law of Ukraine "On Higher Education" from 01.07.2014 r. № 1556-VII] [Elektronnyi resurs]. – 2014. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4>.
2. Kontseptsii rozvytku haluzi okhorony zdorov'ia Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 07.12.2000 r. № 1313/2000 [Development Concept of Healthcare Service by the Presidential Decree from 07.12.2000 № 1313/2000] [Elektronnyi resurs]. – 2000. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1313/2000>.
3. Natsional'na stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na 2012-2021 roky [National Strategies of Education Development for 2012-2021] [Elektronnyi resurs]. – 2013. – Rezhym dostupu : http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.pdf.
4. Nakaz MOZ № 198 vid 7.09.1993 r. "Pro postiino diiuchi kursy pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovky molodshykh medychnykh i farmatsevtichnykh spetsialistiv" [Ministry of Health Care Law № 198 from 7.09.1993 "About Further Training and Retraining Regular Courses of Medical and Pharmaceutic Professionals] [Elektronnyi resurs]. – 1993. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0206-93>.
5. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorov'ia vid 15.12.1992 r. [Primary Legislation of Ukraine about Health Service from 15.12.1992] (zghidno z Postanovoiu Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 19.11.1992 r. № 2802-XI ta iz zminamy i dopovnenniamy, vnesenymy Dekretom Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31.12.1992r. № 23-92) [Elektronnyi resurs]. – 1992. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2802-12>.

6. Lasytsia T. S. Suchasni vymohy do vdoskonalennia pisliadyplomnoi osvity molodshykh medychnykh spetsialistiv [Modern Demand on Postgraduate Education Junior Medical Professionals' Perfection] / Simeina medytsyna [Family Practice]: [naukovo-praktychnyi zhurnal dlia likariv zahal'noi praktyky (simeinykh likariv)]. – № 3 spetsvypusk, 2010. – S. 5–6.
7. Harazha V. Vykorystannia suchasnoi tekhniky v navchalnomu protsesi – shliakh do pidhotovky vysokokvalifikovanykh fakhivtsiv [Current Technology Usage in Training Process is the Way to Experts' Training] / Osvita. Tekhnikumy, koledzhi [Education. Technical School. College]: navchal'no-metodychnyi zhurnal. – № 3 (38), 2015. – S.41–42.
8. Reformuvannia medychnoi osvity i pidhotovka simeinykh likariv v Ukraini [Health Education Reforming and Family Doctors' Training in Ukraine] / [Lysenko H. I., Yashchenko O. B., Khimion L. V., Danyliuk S. V.] // Simeina medytsyna [Family Practice]. – № 3, 2010. – S. 40–42.
9. Hordiichuk S. V. Yevropeyskyi ta ukraïnskyi dosvid pidhotovky kadriv dlia medsestrynstva [European and Ukrainian Experience of Staff Training for Nursing] / S. V. Hordiichuk, N. P. Leonchenko // Naukovi zapysky [Scientific Notes]. – Seriiia : Pedahohika. – № 4. – 2011. – S. 196–201.

Шарлович З. П. Поиск путей развития профессионального мастерства младших медицинских специалистов в последипломном образовании.

В статье акцентируется внимание на последипломной подготовке младших медицинских специалистов с медицинским образованием и необходимости поиска путей развития профессионального мастерства в процессе. Частично освещена проанализированная автором нормативная и законодательная база исследуемой проблемы последипломного медицинского образования, обработано научно-методическую литературу с целью обоснования теоретических та методических основ развития профессионального мастерства младших медицинских специалистов в системе последипломного образования. Выявлено противоречия последипломного медицинского образования, которые побуждают до их исследования с целью решения.

Ключевые слова: профессиональное мастерство, младшие медицинские специалисты с медицинским образованием, последипломная подготовка, непрерывное образование, противоречия последипломного медицинского образования.

Sharlovykh Z. P. Investigating the Ways of Professional Skills Development of Junior Medical Specialists by the Means of Postgraduate Education System.

The article focuses on the necessity of investigating the ways of developing professional skills of junior medical specialists with medical education in the process of postgraduate training due to rapid development, reformation and modernization of modern medical industry. Analyzed regulatory and legislative basis of the investigated issue of postgraduate medical education and the processed scientific and technical literature are partially covered. Development of professional skills of junior medical specialists in the system of postgraduate education requires investigating theoretical and methodological foundations via contradictions that demand study of their reasons, detailed analysis of the factors, that caused them, specifically: partial difference in training of medical specialists of middle level in Ukraine with European standards of nursing and the necessity to bring the education system to a common international practice, taking into account the best scientific traditions; contradiction between the need for postgraduate training of junior specialists with medical education by the teachers with both medical and pedagogical education, together with the frequent lack of professional teacher's training of clinical discipline lecturers; presence of client's request for highly qualified assistance and services together with specialist's unawareness of leading role of postgraduate training in the system of continuous life-long education, that presupposes preservation, accumulation and regular update of knowledge in accordance with swift development of public healthcare; the necessity of specific competence approach based activity of junior specialists with medical education and undeveloped theoretical and methodological basis, pedagogical terms and conditions of its professional skills development in the process of postgraduate training, based on individual-oriented study. It is important to explore the development of professional skills of junior medical specialists with medical education as a pedagogical problem and as a subject of scientific and pedagogical research. Thus, the article raised issues that need further research and investigation of the condition of professional skills of junior medical specialists and finding ways of development by the means of qualification improvement via the departments of postgraduate education of higher medical educational establishments on the territory of Ukraine.

Key words: professional skills, junior medical specialists with medical education, regulatory basis, postgraduate training, continuous education, contradictions of postgraduate medical education.